

בדיוניה עם ראש מינהל התעופה האזרחית הצביעה הביקורת על הסיכון, שנטל על עצמו המינהל, כאשר החליט להזמין פריט עיקרי במערכת המכ"ם, שהיה בשלבי פיתוח בלבד, אף כי נקבע, שהמערכת צריכה להיות מופעלת לפני עונת התיירות של שנת 1973. עוד דרוש היה להביא בחשבון, שעלולות להתעורר תקלות בעת האינטגרציה של המערכת, כיוון שחלקיה יוצרו על ידי מפעלים שונים.

*

תנועת מטוסים צבאיים ואזרחיים במרחב האווירי של המדינה הולכת וגדלה. לפיכך רבה החשיבות להפעלת הסדרים, שיהיה בהם כדי לוודא החלפת מידע בדרך המהירה ביותר בין העוסקים בבקרה על טיסה, ושיבטיחו תיאום מלא ככל האפשר בין רשויות הבקרה הצבאית והאזרחית. בהצעת מפקדת חיל האוויר מראשית 1970 להצמיד את מרכז הבקרה האזרחי ליחידת הבקרה הצבאית, היה כדי לפשט את תהליכי הבקרה ולאפשר תיאום הדוק בין יחידות הבקרה, אך לא עלה בידי משרד התחבורה להתגבר על הקשיים כדי להביא לידי ביצועה. בתחום הפיקוח על התעבורה האווירית הפנים-ארצית מצביעים ממצאי הביקורת על ליקויים רבים, ביניהם ליקויים שעלולה להיות להם השפעה על בטיחות הטיסה. דרוש להגדיר את תחומי האחריות של חיל האוויר ושל מינהל התעופה האזרחית בכל הנוגע לתעבורה אווירית פנים-ארצית.

ממצאי מעקב

שירות מילואים

דו"ח שנתי 20, עמ' 678

בהצעותיה וסיכומיה של ועדת הכספים לדו"ח שנתי 20, כפי שאושרו על ידי מליאת הכנסת (ראה דו"ח שנתי 21, עמ' 832), רשמה לפניו הוועדה, שהמטה הכללי פועל לתיקון הליקויים, שהועלו על ידי הביקורת, בתחום סדרי הקריאה לשירות מילואים, כדי למנוע פגיעות בהוראות חוק שירות הבטחון ובפקודות המטכ"ל הנוגעות לעניין.

הביקורת הצביעה על הצורך להגביר את הפיקוח על פעולות היחידות, בכל הקשור בשירות המילואים, ובעיקר לגבי שירות הפרט.

במפקדות הפיקודים המרחביים הוקמו צוותי פיקוח והדרכה, שבדקו ביחידות את סדרי התכנון, הקריאה והרישום של שירות מילואים. נוהל מעקב אחר שירות המילואים של הפרט בעזרת דו"חות מחשב.

עוד הצביעה הביקורת, כי דרוש להגביר את ההדרכה למפקדי היחידות ולסגל משרדי הקישור, בכל הנוגע להוראות החוק והפקודות החלות על שירות המילואים; רצוי להעלות את דרגת ההכשרה הנדרשת מקציני הקישור, כדי שיוכלו לטפל כיאות בבעיות הרבות המתעוררות עקב קריאה מוגברת לשירות מילואים ובכל העניינים הכרוכים בטיפול בפרט.

קוימו השללמויות לקציני קישור ולסגל משרדי הקישור, במסגרת ארצית ופיקודית, בנושאים הנוגעים לשירות מילואים.

בגלל התחלופה הגדולה בסגל קציני הקישור — תפקידים המאוישים לרוב על ידי חיילים בשירות חובה — דרוש, לדעת הביקורת, שפעולות ההדרכה ימשכו גם בעתיד.

הג"א — הקמת מקלטים

דו"ח שנתי 20, עמ' 681

בסיכומיה והצעותיה של ועדת הכספים לדו"ח שנתי 20 של מבקר המדינה, כפי שאושרו על ידי הכנסת (ראה דו"ח שנתי 21, עמ' 832) ציינה הוועדה, שהיא רואה בעריכת סקר של מקלטים ושל הצרכים, בסיס הכרחי לעיבוד תכנית רב-שנתית ותכניות שנתיות. הוועדה הצטרפה לדרישת מבקר המדינה, שהמטה הכללי יקבע קריטריונים ברורים באלו מקרים יינתנו לבניית מקלטים מענקים מתקציב הג"א; כן המליצה להגביר את הפיקוח של הגורמים האחראים על בניית המקלטים ולהקפיד על מילוי הדרישות הטכניות מצד הבונים.

מפקדת ראש הג"א לא התארגנה די הצורך לעמוד ביעילות הדרושה בביצוע תכנית דו-שנתית לבניית מקלטים מתקציב המדינה. לא נערכה תכנית אב כוללת להקמת המקלטים, לרבות סדר עדיפויות, שאפשר היה להתבסס עליה בקבלת החלטות על השתתפות או על נשיאה בהוצאות בנייה של המקלטים.

בראשית 1971 נערך סקר מקלטים מקיף בעיר אחת, שמגמתו לשמש דגם לעריכת סקר ארצי. חלו שיפורים בהכנת תכניות שנתיות להקמת מקלטים, ולגבי מספר ערים אף הוכנו תכניות אב. הוקמו מקלטים ציבוריים במקומות שחסרונם בלט, ובבתי ספר שהיו חסרי מקלטים, או הקמתם הייתה בעת בדיקה המעקב בשלבי תכנון. עם זאת יש, לדעת הביקורת, לזרז את הטיפול בביצוע הסקר הארצי.

לא נקבעו קריטריונים ברורים להקמת מקלטים על חשבון תקציב הג"א. מפקדי המחוזות לא נדרשו לציין בהמלצותיהם לאישור השתתפות בהוצאות להקמת מקלטים, כמה מקלטים חסרים בסביבה הקרובה, מהו מספר האוכלוסין שיוכל להשתמש במקלט המוצע, ומה המרחק ממקום המקלט למקום המגורים או השהייה של האנשים שעבורם נועד המקלט. במקרים לא מעטים אושרו מענקים להקמת מקלטים ביישובים שונים או בקטעים בתוך ערים, שהיו בהם מקלטים עבור אחוז גבוה של האוכלוסיה ואף יותר מ-100%. גובה המענק נקבע במשא ומתן, שניהל נציגה של מפקדת ראש הג"א עם הבונה. גם ההסדרים המינהליים לאישור המענקים לא היו תקינים.

המטה הכללי קבע קריטריונים ועדיפויות להקצבת מענקים להקמת מקלטים, שלפיהם קבעה מפקדת ראש הג"א נהלים בדבר סדרי אישור המענקים; מפקדי המחוזות נדרשו לצרף להמלצותיהם למפקדת ראש הג"א תרשים של סביבת המקלט המוצע, ולפרט את מספר המקלטים הקיימים ומספר האוכלוסין חסרי המקלטים. מפקדת ראש הג"א מאשרת הקמת מקלטים על פי הנחיות, שנקבעו גם על ידי הוועדה הבינמשרדית לקביעת עדיפויות להקמת מקלטים; במקרה שהיה צורך לחרוג מההנחיות שנקבעו, הובא העניין להכרעת ועדה, שכללה את ראש הג"א ונציג מחלקת התחשיבים וההתקשרויות במשרד הבטחון.

מפקדת ראש הג"א והמחוזות לא קיימו בדרך כלל פיקוח על בניית מקלטים תקינים. אורגנה מערכת לקיום פיקוח על בניית מקלטים תקינים, ונקבעה שיטה הבאה להבטיח תיקון הליקויים שיתגלו.

ניהול עניינים כספיים
במפקדות הפיקודים המרחביים
דו"ח שנתי 20, עמ' 691

במפקדות הפיקודים לא היה מעקב תקין אחר ניצול ההקצבות, שאושרו לביצוע עבודות בתקן של מפקדת הפיקוד לא היה קצין מטה לתקציבים, והטיפול בעניינים הכספיים התפצל בין קציני מטה שונים, שעסקו בכך נוסף על תפקידם הרגיל. בדצמבר 1969 הודיע אגף המטה הכללי, שימונה קצין תקציבים בכל אחת ממפקדות הפיקודים המרחביים ושאשר תקן לכך.

ביוני ובספטמבר 1970 מונה קצין מעקב תקציבים בשתיים ממפקדות הפיקודים — צפון ודרום; מפקדת פיקוד המרכז הודיעה למשרד מבקר המדינה, בינואר 1972, לאחר בדיקת המעקב ודרישות חוזרות של הביקורת, שהיא מטפלת באיוש התפקיד.

סדרי ביצוע תשלומים
דו"ח שנת 20, עמ' 693

סדרי ביצוע תשלומים לחיילים בשירות חובה. בתקופת שירותו של החייל אין עורכים בדיקה, אם התשלומים שונעשו הם בהתאם למגיע לו. לאחר שיחרורו מהשירות ובעת עריכת חשבונו הסופי, לא תמיד נבדקו המסמכים, שלפיהם ניתן היה לחשב את שיעור התוספת בעד שירות בשטחים קדמיים, את התשלום המיוחד בעד שירות נוסף ואת מענק השירות. לפעמים שולמו סכומים מעל למגיע או פחות מהדרוש.

התשלומים לחיילים בשירות חובה יבוצעו, לפי המתוכנן, באמצעות מחשב החל מאפריל 1972; דבר זה יאפשר בדיקה של נכונות התשלומים תוך תקופת שירותו של החייל. כן ישופרו סדרי בדיקת המסמכים המתייחסים לתוספות השכר.

תשלומי משפחה. מינהל התשלומים (מת"ש) שינה, מבלי שהוסמך לכך, החלטות של לשכות הגיוס או של הוועדות המיוחדות, לגבי אישור תשלומים למשפחות חיילים בשירות חובה.

הוצאו נהלי עבודה חדשים; נקבעו תחומי פעולתם של הגורמים המוסמכים לאשר תשלומי משפחה והוגדרו סמכויותיהם.

תשלומי שכר לעובדים אזרחיים. מת"ש שילם שכר לעובדים אזרחיים בשיקים אישיים; שיטה זו חיבה השקעת עבודה רבה. הביקורת הצביעה, שתשלום השכר באמצעות בנקים יביא לייעול העבודה במת"ש.

החל מאוקטובר 1970 מבוצע תשלום השכר לעובדים אזרחיים באמצעות בנקים, בהתאם להמלצת הביקורת.

פיקוח וביקורת. בחלק ניכר מהיחידות המעסיקות עובדים אזרחיים לא ערך מדור הביקורת של מת"ש בדיקות על נוכחות העובדים ועל הרישומים המשמשים בסיס לחישוב השכר ותשלומיו. גם החוליה לביקורת פנים הקיפה בבדיקותיה רק חלק קטן מפעולות מדורי מת"ש.

קויימו ביקורות בכל היחידות המעסיקות עובדים אזרחיים ונבדקו הרישומים והדו"חות המנוהלים בהן לגבי עובדים אלה. הוגברה החוליה לביקורת פנים, הורחב היקף פעולותיה ותחומיהן ושופרו שיטות עבודתה.

טיסות נוסעים לסיני

דו"ח שנתי 20, עמ' 697

הביקורת הצביעה על הצורך לבחון מחדש את ההסדרים הארגוניים הקיימים ולקבוע נהלים, שיאפשרו קבלת מידע מלא על תנועת הנוסעים. עוד צוין, שדרוש לבדוק את האפשרות של צמצום מספר הטיסות, בהתאם לנתונים על תפוסת המקומות על ידי זכאי טיסה.

חלה התארגנות כללית במערכת העוסקת בהטסות. תוגבר הסגל ואויישו החוליות המטפלות בנוסעים בשדות התעופה. פורסם קובץ הוראות תפעול, הוגדרו סמכויות והונהגו דיווחים, המבוססים על רשימות טיסה. קיים מעקב על תפוסת המטוסים, לפי סוגי הנוסעים, ובהתאם לתוצאותיו צומצם מספר הטיסות ונעשו שינויים בלוח הזמנים.